

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 22

van **FREYA PERDAENS**

datum: 3 december 2019

aan **BENJAMIN DALLE**

VLAAMS MINISTER VAN BRUSSEL, JEUGD EN MEDIA

Jeugdbewegingen - Stijgend ledenaantal in relatie tot de infrastructuur en leiding

In de beleidsnota Jeugd 2019-2024 vermeldt de minister bij operationele doelstelling 2.4 op pagina 16 het volgende: "Heel wat jeugdbewegingen kunnen de toestroom van nieuwe leden niet aan met de huidige infrastructuur en leiding. Ik wil hier de nodige aandacht aan besteden en verdere ondersteuning bieden. Jeugdwerk moet zich ten volle kunnen bezighouden met de kern van haar opdracht: kinderen en jongeren versterken en verbinden. De ondersteuning van het engagement van kinderen en jongeren is een belangrijke uitdaging voor het jeugd- en kinderrechtenbeleid. Vrijwilligers zijn de spil van het jeugdwerk. Ik zal vanuit mijn bevoegdheid Jeugd actief het belang van vrijwilligers erkennen en blijven zoeken naar nieuwe hefbomen van ondersteuning. Regelmatig stellen we vast dat er een probleem is inzake de capaciteit binnen de jeugdsector. Ik zal aan de Vlaamse Jeugdraad een advies vragen over hoe we de jeugdsector kunnen ondersteunen om nieuwe vrijwilligers aan te trekken."

1. Kan de minister de achterliggende cijfers meedelen waarop de stelling is gebaseerd dat jeugdbewegingen de toestroom van nieuwe leden met de huidige infrastructuur en leiding niet aankunnen? Wat is de evolutie van het aantal leden, leiding en infrastructuur over de jaren heen?
2. Zijn er grote regionale verschillen op te tekenen in de evolutie van het aantal leden, leiding en infrastructuur over de jaren heen? Zijn er, naast regio, andere specifieke evoluties die opvallen en die nuttig kunnen zijn om het beleid op aan te passen?
3. Op welke termijn ziet de minister het plan om nieuwe vrijwilligers voor de jeugdsector aan te trekken?

ANTWOORD

op vraag nr. 22 van 3 december 2019

van **FREYA PERDAENS**

1-2. Ik neem het antwoord op de beide vragen samen.

Ik heb voor het antwoord de recentste cijfers inzake leden en leiding opgevraagd bij een aantal jeugdbewegingen. U vindt die als bijlage 1 bij het antwoord.

Verenigingen kunnen cijfers geven voor wat betreft de evolutie van het aantal leden en leiding, dat ligt echter moeilijker voor wat betreft de beschikbare lokale infrastructuur. Verenigingen hebben geen volledig zicht op de beschikbaarheid van lokalen en houden dit niet bij op regionaal niveau. Aangezien dat specifiek een lokale materie is hebben we daar vanuit de Vlaamse overheid evenmin een volledig zicht op.

Ondanks het gebrek aan algemeen cijfermateriaal zijn er wel een aantal vaststellingen te maken. Wat betreft de gegevens inzake het aantal leden en de leidingaantallen zien we dat in de laatste vijf jaar het aantal leden bij alle verenigingen blijft stijgen, de leidingaantallen volgen niet dezelfde lijn. Dit laatste aantal is meer aan schommelingen onderhevig, de verhouding wisselt ook van vereniging tot vereniging. Op basis van deze gegevens is de verhouding leden/leiding niet dramatisch te noemen, maar opvolging blijft wel noodzakelijk.

Chirojeugd Vlaanderen geeft wel aan dat hoewel het aantal leden stijgt, het aantal groepen daalt, op termijn kan dat een impact hebben voor het aannemen van nieuwe leden. Scouts en Gidsen Vlaanderen (verder SGV genoemd) geeft aan dat een vijfde van de groepen het afgelopen werkjaar met een ledenstop of wachtlijst werkte. Dit is naast de verhouding leden-leiding deels ook te wijten aan de problematiek rond lokalen. KSA geeft eveneens aan dat de lokalen van sommige groepen in de loop der jaren te klein geworden zijn omdat de ledenaantallen stegen, maar de infrastructuur meestal niet meegroeide. Het aantal KSA-groepen met een ledenstop is beperkt, maar te beperkte infrastructuur is (on)rechtstreeks soms een oorzaak van die noodzakelijke ledenstops.

Zoals hoger vermeld, houden verenigingen geen eigen gegevens bij over de lokale infrastructuur. Wel peilen de koepelverenigingen regelmatig bij hun lokale afdelingen naar hun bezorgdheden. Zo blijkt uit het 'Grote Chiro-onderzoek' dat Chirojeugd Vlaanderen om de vier jaar bij haar leden doet, dat 38% van de Chirogroepen aangeeft dat infrastructuur een van hun grootste uitdagingen is in de komende 5 jaar. Deze uitdaging heeft onder andere te maken met capaciteit (ledenaantal dat stijgt), veiligheid, duurzaamheid en andere onderhoudswerken. 4,3% van de groepen geeft aan dat ze geen lokalen ter beschikking heeft, 4 jaar geleden was dat 2,1%. Het aantal groepen dat zelf eigenaar is van hun lokalen daalde van 30,3% in 2015 naar 23,03% in 2019. 3,49 % van de groepen geeft aan dat hun lokalen in slechte staat zijn en er een nieuw lokaal, verbouwingen of grote renovatiewerken nodig zijn.

SGV geeft aan dat de helft van de groepen 'de kwaliteit van lokalen' tijdens een bevraging naar uitdagingen van groepen in zijn top 10 plaatste. SGV geeft aan dat deze bezorgdheid ook deels kan liggen aan het feit dat kwaliteitseisen vandaag de dag steeds hoger komen te liggen. FOS verwoordt dat als volgt: 'Daar waar in de vorige eeuw scoutslokalen veel vaker bestonden uit 'houten barakken' waar de lokale overheid amper naar omkeek, moeten jeugdlokalen vandaag de dag voldoen aan tal van vereisten (isolatienormen, ventilatienormen, toegankelijkheidsnormen,...). Hierdoor worden bouwprocessen niet enkel duurder maar ook veel complexer dan

vroeger. Wat niet alleen de drempel om er aan te beginnen voor een groep vrijwilligers heel hoog maakt, maar wat ook zijn impact heeft op het aantal helpende handen. Gezien de complexiteit wordt vaker beroep gedaan op een totaalaannemer (daar waar vroeger bepaalde werken gebeurden door handige ouders of ex-leiding) wat de kostprijs nog meer de hoogte in jaagt'.

Alle verenigingen merken op dat er zeer veel verscheidenheid is inzake de infrastructuur van lokale groepen. Sommige groepen zitten al jaren in verouderde infrastructuur, anderen hebben een spiksplinternieuwe ruimte om te gebruiken. Vaak heeft dit te maken met het feit of de gemeente (ooit) inzet(te) op een jeugdwerkinfrastructuurbeleid én met de draagkracht van de groep om (met ex-leiding en ouders) een (ver-)bouw(ings)verhaal aan te vatten.

Als er al regionale verschillen vast te stellen zijn dan gaat dat vooral over de vaststelling dat men in de stedelijke context een stijgende druk op de buitenruimte en openbare ruimte ondervindt. Hoewel grotere gemeenten vaker wel dan niet een beleid voeren rond infrastructuur stellen verenigingen ook vast dat groepen in grootsteden – ondanks een infrastructuurbeleid – juist in grootsteden ook veel moeite ondervinden om een degelijke 'huisvesting' te verwerven.

Een andere vaststelling betreft het gegeven dat een aantal groepen geen schriftelijk contract heeft voor hun gebouwen. SGV geeft aan dat ze het belangrijk vindt dat groepen hetzij eigenaar zijn van een eigen gebouw dan wel over een contract beschikken voor het lokaal. Dat is het geval voor 72 % van de groepen.

KLJ stelde in 2016 vast (naar aanleiding van de monitoring van de lokaalproblemen) dat 1/3de van alle KLJ afdelingen problemen hebben met hun lokaal. Het grootste knelpunt dat bij deze groepen blijft terugkomen is een gebrek aan een overeenkomst op papier. Veel jeugdlokalen dateren uit dezelfde periode en nu de gebreken aan die lokalen bovenkomen is er discussie over het gebruik en de overeenkomsten die voor die gebouwen gelden. Een nieuwbouw of renovatie aan jeugdinfrastructuur wordt vaker dan vroeger ook de start van een betalende overeenkomst voor het gebruik van de infrastructuur waar de oudere (vaak mondelinge) gebruiksovereenkomsten gratis waren.

Het realiseren van een infrastructuurproject lukt vooral bij groepen die een grotere draagkracht hebben (breder netwerk, meer financiën, ...). Voor een aantal groepen met groeimogelijkheden, is de draagkracht om, naast het aanbieden van activiteiten voor hun leden, te beperkt om zich te bezinnen over hun huisvesting. Niet alleen de kostprijs, ook de regelgeving hier rond is minder evident geworden: het opstarten van een vzw, extra verzekeringen, technische kennis, normen die gehaald moeten worden,...

Alle verenigingen geven aan dat ze om die reden meer vragen naar ondersteuning krijgen van lokale groepen inzake hun infrastructuur.

Een specifieke problematiek waar zowel Chirojeugd Vlaanderen als KSA naar verwijzen betreft het gegeven dat veel van hun lokale groepen nog in gebouwen zitten die eigendom zijn van parochiale vzw 's of kerkfabrieken. Daar is vaak geen geld om die gebouwen degelijk te onderhouden of het patrimonium wordt afgestoten door de parochies. Gronden en gebouwen die vaak zonder contract aan groepen in bruikleen werden gegeven worden op erg korte termijnen verkocht (vaak aan projectontwikkelaars).

Ook al zijn dit allemaal interessante vaststellingen, toch moet ik specifiek voor de problematiek van de lokale infrastructuur verwijzen naar de lokale overheden. Het behoort immers tot hun autonomie om hier mee om te gaan.

Het Fonds Culturele Infrastructuur heeft de laatste legislatuur inspanningen gedaan voor het bouwen, verbouwen en aankopen van jeugdinfrastructuur. Sinds de invoering van het nieuwe reglement betreffende de bovenlokale investeringssubsidies, gewijzigd in 2017, investeerde het FoCI in totaal meer dan 4,6 miljoen euro in

jeugdinfrastructuur waaronder € 620.000 voor jeugdwerkinfrastructuur en € 155.000 voor jeugthuizen (zie bijlage 2). Dit als gevolg van de mogelijkheid om een gecoördineerde aanvraag in te dienen voor de sectorale investeringssubsidie "energiezuiniger maken van culturele infrastructuur". Het andere gedeelte van de investeringssubsidies was bestemd voor bovenlokale infrastructuurprojecten zoals jeugdverblijfplaatsen en nationale of regionale secretariaten van koepelorganisaties. De middelen van het Fonds Culturele Infrastructuur zijn dan ook in de eerste plaats voor dit soort bovenlokale infrastructuur bestemd; investeringen in lokale jeugdwerkinfrastructuur vallen onder de bevoegdheid van de lokale overheden.

Bijkomend werd in 2019 een project opgestart in samenwerking met Pulse Transitienetwerk Cultuur Jeugd Media vzw en het Vlaams Energiebedrijf. Jeugdwerkorganisaties met eigen infrastructuur kunnen via Pulse een aanvraag indienen voor een gratis energiescan via het raamcontract dat door VEB wordt aangeboden. Hiermee wil het FoCI dat de organisaties inzicht verwerven in de noden van de eigen infrastructuur en de administratieve en financiële drempel verlagen om de infrastructuur aan te pakken, al dan niet door een aanvraag in te dienen voor een investeringssubsidie. Daarnaast zal Pulse in 2020 een communicatiecampagne opstarten naar lokale overheden via de jeugddiensten en patrimoniumbeheerders over het energiezuiniger maken van jeugdwerkinfrastructuur. Dit aan de hand van de monitoringsresultaten uit het project met de Energiescans.

3. Zoals ik aangaf in de beleidsnota Jeugd zal ik aan de Vlaamse Jeugdraad een advies vragen over de manier waarop we dit best aanpakken. Samen met hen wil ik ook kijken naar een timing om dit plan te realiseren.

Ondersteuning van vrijwilligers gebeurt natuurlijk op meerdere manieren. Allereerst werk ik vanuit jeugd actief mee aan het gecoördineerde Vlaamse vrijwilligersbeleid, een beleid dat actief streeft naar een betere erkenning en ondersteuning van alle vrijwilligers in alle sectoren waarover de Vlaamse overheid bevoegdheid heeft.

Daarnaast worden vrijwilligers ondersteund via de competentieontwikkeling in wat we 'kadervorming' noemen. Na de evaluatie van het desbetreffende decreet gingen administratie en sector samen aan de slag in het voorjaar van 2019 om na te gaan hoe dit decreet kon worden bijgeschaafd. De voorstellen die daaruit kwamen liggen momenteel bij mij en ik bekijk of deze voldoende tegemoet komen aan mijn ambitie om de procedure zoveel mogelijk te vereenvoudigen zonder kwaliteitsverlies van de vorming. Ik wil daar zeer binnenkort een beslissing in nemen zodat dit decreet snel kan worden aangepast. Dit in het belang van de jeugdsector en van de vrijwilligers.

Ten slotte zorgt ook regelgeving voor beperkingen en drempels. Voor het jeugdwerk, dat voornamelijk op vrijwilligers draait, betekent dit soms een grote last en tijdsbesteding. Tijd en energie die zij terecht meer aan hun kerntaken willen besteden. Willen we jonge mensen maximale kansen en ruimte geven om zich binnen een vereniging en voor de samenleving te engageren dan moet de plan- en regeloverlast die hen hierbij hindert naar beneden. Dat vraagt een gecoördineerde aanpak van overregulering voor (jeugd)verenigingen op alle beleidsniveaus. Binnen mijn bevoegdheid Jeugd werk ik concrete drempels weg bij het organiseren van fuiven of kampen, het beheer van jeugdwerkinfrastructuren, of de internationale mobiliteit van jongeren.

BIJLAGE

1. [Tabel met overzicht van leden en leiding vanaf 2014 tot heden](#)
2. [Overzicht investeringen jeugdinfrastructuur 2017-2019](#)